

123.
30.

I. N. J. C.
DISSERTATIO GRADUALIS,
ANIMADVERSIONES QUASDAM
IN
M E S S E N I I
CHRONICON RHYTHMICUM
FINLANDIÆ
NUPER EDITUM, CONTINENS,

QUAM
*Consensu Amplissim. Ord. Philosoph. in Illustri ad
Auram Athenæo,*
PRÆSIDE

**M^{AG.} JOHANN E
BILMARK,**

Histor. & Phil. Pract. PROFESSORE Reg. & Ordin.

Ad publicum modeste desert examen

S: Æ R: Æ M: TIS ALUMNUS
JOHANNES ISAACUS EKEGREN,
Aboa-Fenno.

IN AUDITORIO MAJORI Die II Junii

An. R. S. MDCCLXXV.

H. A. M. S.

A B O Æ

Impressit JOHANNES CHRISTOPHORUS FRENCKELL

ANIMADVERSIO I.

Sicut cuilibet fere Sæculo suus est genius; ita superiori studium antiquitatis Patriæ præcipue in deliciis fuit. Omnia tunc ad antiquitatem referebantur, adeo ut nihil præstans censeretur, nisi quod prolixam saperet vetustatem. Historia igitur Patriæ maxime pragmatica habebatur, quæ inde a diluvio ortum Svecorum & Gothorum repetebat; & quæ argumentis defuit probandi vis, hanc suppleverunt partim conjecturæ, partim auctoritates virorum, visa pro compertis lectoribus suis sæpe obtrudentium. Hac etiam chorda quum more sui ævi oberraret MESSENIUS, in memorato Finlandiæ Chronico p. 3. primum terrarum Septemtrionalium Principem nominat TUISCONEM, NOACHI Filium. Sequitur autem cum in hoc, tum in aliis momentis Historicis Johannem MAGNUM, qui in Histor. Goth. p. 260 ex auctoritate BEROSI BABYLONICI adserit, Noachum post diluvium genuisse Tuilconem, qui filios reliquerit Hunnum, Vandalum, Sævum & Marsum, ex quibus originem ducunt gentes cognomines, inter Tanaim & Rhenum habitantes. Enimvero quum & Scriptura Sacra ignoret hos Noachi posteros, & quæ ex Beroso supersint pleraque sint corrupta, satis patet, hypothesin MESSENIi aliam fidem mereri plane nullam.

ANIMADV. II.

De monte *Adula* loquuntur tam S'IRABO, qui illum appellat μέρον τῶν ἁλπεων, partem *Alpium*, atque in hoc fontes Rheni fluminis ponit, quam PTOLEMÆUS, qui eundem ἱπὶ τας ἁλπεας ἔσθι ad montes *Alpinos* constituit. Quem itaque Geographum sequatur MESSENIUS, dum montem *Adulam* ad *Armenia* montes refert, alii dispiciant.

ANI.

ANIMADV. III.

Ex Ptolemæo discimus, quod *μεσηβρία* fuerit ultima Moesiæ ad montes Thraciæ juxta Pontum Euxinum, quæ ab Herodoto *Μεσηβρία* nuncupatur, & respondet ferme hodiernæ Bulgariæ.

ANIMADV. IV.

Ex descriptione orbis habitabilis, quam tradit MESSENIUS in. p. 4, facile colligere liceret, quod globus terraqueus jam tempore Noachi, seu statim post diluvium abundaverit incolis, siquidem Noachus etiam de eo fuerit sollicitus, ut limites inter Asiam atque Europam determinarentur. Sed aut vena sua Poëtica abusus fuit Auctor, aut angustum nimis conceptum habuisse videtur harum terrarum, dum statuit, Noachum septem quandam inter has orbis partes molitum fuisse.

ANIMADV. V.

Ex quo rivo sua arva irrigaverit MESSENIUS, dum de Rege SARMATO & hujus cognatione cum Patriarcha SEM argute canit, ne divinando quidem adsequi potui. Nam ne quidem sublestæ fidei BEROSUS ille, cui multum fidit Johannes Magnus, sibi consentientem habet; isthoc modo fingere Nationum satores, uti Hunnum, Vandalum & Sarmatum, progenitores populorum cognominum, æque facile est, ac per se insipidum & plane absonum. De Sarmatis memoriæ prodit Herodotus, quod genus paternum a Scythis, sed maternum ab Amazonibus repeterent; unde factum est, ut Scythicam linguam corrupte loquerentur, dicit enim eos *Σολυκιζεν*. Porro ex narratione Herodoti, antiqua Sarmatarum, ceu ut ab ipso nuncupantur, Sauromatarum patria fuit ad fluvium Tanaim in finibus Asiæ atque Europæ. Hinc interjecto tempore in Scythiam penetrarunt, quamobrem etiam Scytharum nomine nonnunquam comprehenduntur, vid. Joh. Jac. Malcov in Geschichte der Teutichen ob-

ferv. XXX p. 185. Quod ad ipsum Sarmatarum nomen attinet, illud a lingua etiam Gothica deduci posse videtur: *Sar* enim est Dominus, & *Madur* denotat virum. Herodotus enim memoriæ prodit, Scythas, cum quibus confvescere solerent Amazones, fuisse ex Scythis sic dictis Regiis vid. *Herodoti Melp. p. m. 144.*

ANIMADV. VI.

Sicut fluctus fluctum pellit; ita errorem semel conceptum alii concatenata quasi serie comitantur. Adsumferat MESSENIUS, Tuisconem fuisse primum terrarum borealium Principem; unde porro concludit, ipsum quoque litteraturam Gothicam seu Runas in Patriam nostram primum invexisse. Enimvero quum valde incertum sit, an TUISCON, qualis describitur, extra cerebrum quorundam Auctorum exstiterit, & adhuc incertius, an ille in septemtrionales Europæ partes unquam penetraverit atque imperium heic constituerit; ita conjecturæ solummodo sunt & fragmenta, quæ de ipsius institutis perhibentur. Parem forte hæc merentur fidem, ac hypothesis Bångiana de Adamo, generis humani primo satore, in Kiälkestad habitante. Quamvis autem difficile omnino sit determinatu, quo tempore, qua occasione aut a quo in Patriam primum sint introductæ Runæ; certum tamen est, quod Epocham propagati apud nos Christianismi anteverrant; siquidem leges, quas Sæculo VIII sub Rege INGI-ALDO collegerunt & consignandas curarunt Legiferi VIGER SPA & LUMBER vix aliis characteribus, quam Runicis, exaratae fuerint. Huic accedit, quod SAXO Grammaticus, Sæculi XII Scriptor, perhibeat, se monumenta antiqua Runica in petris & lapidibus obvia sedulo consuluisse in antiquitatibus Patriæ suæ consignandis. Immo non omni verisimilitudine caret eorum opinio, qui existimant, OTHINUM II introduxisse usum Runarum; siquidem inter alia nomina, quibus in Edda celebratur,

nomi-

nominetur etiam *Runa Hofdi*. Quicquid sit, antiquissimus certe est Runarum usus, quippe quarum mentionem facit etiam LUCANUS; an vero Cippi, qui supersunt Runici, par sit ætatis, non immerito ambigimus. Præterea haud probabile nobis obvenit, quod Gothi ex suo ingenio Runas confinxerint, potius ex vicinis gentibus cum aliqua immutatione easdem mutuo sumserunt. Si enim characteres Græcorum & præcipue Jonicos, quales nobis exhibet MONTFAUCON in sua Palæographia Græca conferamus cum antiquis Runis eximiam prorsus convenientiam inter utrosque inveniemus, adeo ut Runarum natales obscuri amplius esse nequeant. Sed mittimus hæc: notatu autem imprimis dignum est, quod in Finlandia nostra neque tumuli sepulcrales neque inscriptiones quædam Runicæ reperiuntur; quamvis ex Historia satis constat, quod inter Svecos & Fennos frequentia olim fuerint commercia. Fenni tamen adhuc appellant carmina sua *Runo*, quæ sicut ad Gothorum Malrunor referuntur; ita probabile est, eadem non litteris consignata, sed cantata solummodo fuisse.

ANIMADV. VII.

Ad tenorem Historiæ JOHANNIS MAGNI p. 29, quem sequitur MESSENIUS, Noachi ex filio Japheto nepos fuit MAGOGUS, qui quinque genuit filios, quorum primus fuit SVEN, Sveonicæ gentis propagator & Rector, secundus Gothe, qui etiam Gogus appellatur, a quo Gothe seu Gothi, quibus præerat, nomen accepisse dicuntur, sicut quartus filiorum German fuit, a quo Germani & genus & nomen deducunt. Ita origines gentium ex obscuro antiquitatis populo facile evolvuntur, & plana hæc forent, si nullis probationibus in Historia locus esset; nunc autem nugæ censentur, dignæ tantummodo, quæ ad aniles fabulas referantur.

ANIMADV. VIII.

Quod Vandali Gothicæ sint originis, nemo facile dubitat, qui modo perpenderit, quid de ipsis memoria præstat PROCOPIUS, qui ipse per longum temporis spatium apud Vandalos versatus, gratia imprimis apud Regem GILIMERUM valuit, & res ipsorum gestas litteris consignavit. Sed an Vandali revera ex Scandia nostra sint egressi, aliis dispiciendum relinquimus. Nonnulli quidem perhibent Vandalos ex Dalekarlia genus suum repetere, sed qui etymologico tantum nituntur fundamento, nam *Van* significat *ex*, & *Dal* Daliam vel Dalekarliam vid. HOLLENI Dissert. de Dalekarlia. Sed ab his dissentiunt alii, qui etiam Etymologiam vocum, uti filum quoddam Ariadnæum sequuntur, putantes Vandalos fuisse nepotes Vanorum, in Vestro-Gothia habitantium, & hinc quoque nomen sortitos esse: alii autem opinantur, ipsos ita dictos esse a Goth. *Vandra* ambulare & incertis sedibus errare, adeoque nomen hoc respectu originis coincidit cum Svevorum appellatione. Sed hæc ipsa nos in medium relinquimus, a verbis ad rem revertentes. PROCOPIUS aperte testatur, primas Vandalorum sedes fuisse ad Pontum Euxinum; unde interjecto tempore magis magisque versus septentrionem commigrasse videntur, adeo ut Tacitus Vandalos inter Germaniæ populos referat, & tandem regionibus Germaniæ borealibus ad littora Maris Baltici infederunt. Ab eo itaque tempore, quo hæc provinciæ imperio Svethico fuerunt innexæ, Reges quoque Svethiæ sese Reges Vandalorum nuncuparunt.

ANIMADV. IX.

Quæ de Forniothero nobis constant, ea pleraque sunt deprompta ex antiqua Historia, quæ Origines Norregiæ Goth. *Fundinn Noregur* nuncupatur. Quo circa non

non erit reticendum, quod recentiori ævo fuerint Eru-
diti, iidemque superioris omnino subsellii, qui Historiam
hanc in dubium haud immerito vocarunt. Et profecto
quicumque cogitaverit, quam lente propagetur genus
humanum, non facile cum Historiæ nominatæ Auctore
concipiet, quomodo Scandiæ Aborigines intra duas ge-
nerationes a primo eorum ad hæc oras adventu ita
multiplicari potuerint, ut singulæ Patriæ provinciæ fue-
rint distinctæ & suos habuerint incolas. Præterea nisi
ipsam Historiam præcipue in Genealogia consignanda
admodum mutilatam dicere velimus, sibi nequaquam
constabit MESSENI opinio, statuentis, Forniotherum
sexcentis ante nativitatem Christi annis floruisse. Nam
ex serie narrationis, quæ heic exhibetur, colligere licet,
quod inter primum hunc septemtrionis Monarcham &
Norvagiæ Regem HARALDUM PULCHRICOMUM in-
tercefferint duodecim generationes, quod temporis in-
tervallum sedecim Sæcula comprehendit, quod prorsus
ineptum videtur. Denique MESSENIUS insignem prorsus
facit saltum in hoc loco, ex nepotibus Japheti Sve-
none & Geta ad Forniotherum perveniens.

ANIMADV. X.

SNORRE HUMBLA, cujus in hoc loco mentionem
facit MESSENIUS, idem esse videtur Scandiæ Princeps,
qui in antiqua Historia *Fundinn Noregur* SNIÖ nuncu-
patur. Uterque enim fuit filius JOKULI & filium reli-
quit Thororum. Fuit autem hic SNORRE seu SNIÖ in-
ter Macrobios referendus, siquidem per tria vixerit Sæ-
cula, quemadmodum perhibet MESSENIUS, sed unde Ne-
stoream hanc ætatem colligat, non constat, forte ex anti-
quis quibusdam documentis, quæ nunc non supersunt,
quia nec olim exstiterunt. Finguntur hæc ipsa eum in fi-
nem, ut probetur, Forniotherum sexcentis annis ante
Natum Christum ad Scandiæ littora adpulisse.

ANI-

ANIMADV. XI.

Quod DAN & ANGULUS fuerint Snorronis Humble filii non aliunde, quantum nos quidem indagare potuimus, constat, quam ex fabularum Gothicarum confarcinatore JOHANNE MAGNO; veteres enim Historiæ solius filii Thoreri mentionem faciunt, reliqua Genealogiæ hujus pars videtur esse fictitia.

Plura persequi, vetat res domi angusta & penuria temporis, quamobrem manum e tabula referimus, sperantes Benevolum Lectorem in meliorem interpretatum esse partem has pagellas.

CLARISSIME DOMINE CANDIDATE,
AMICE INTEGERRIME,

*S*icut nihil æquius est, quam ut amicus de amici felici sorte letetur; ita non possum non, quin meam publice tester letitiam de felicibus Tuis, Clarissime Domine Candidate, in Studiis Philosophicis progressibus, quibus spem impleo, quam de Tua ingenio Tuæque industria pridem conceperunt omnes boni. Impense igitur Te nunc laudarem, si hoc officium pateretur vel Tua modestia vel nostra amicitia. Sed utraque impeditus, gratulor Tibi tantum corollam lauream, tempora Tua ex merito optimo redimituram, voveoque ut præmia virtutibus Tuis intellectualibus & Moralibus respondeant.

Sic Optat

Tui Studiosissimus
JOHANNES NUMMELIN.